

Установаадукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па навуковай рабоце БДУКМ

_____ В. Р. Языковіч

« _____ » _____ 2019 г.

Рэгістрацыйны № ВД-_____ /вуч.

PHILOSOPHY AND METHODOLOGY OF SCIENCE

*The syllabus of the academic
discipline for all specialities of the II stage of higher education*

The syllabus is based on the program-minimum candidate examination in General education discipline «Philosophy and methodology of science», approved by the Ministry of education of the Republic of Belarus from 13.08.2012, № 97

AUTHOR

A. Babko, an assistant professor of philosophy and methodology of the humanities, educational institution «Belarusian State University of Culture and Arts», PhD, associate professor

REVIEWERS:

M. Antsyovich, associate professor of the department of philosophical doctrines of the Educational Establishment «Belarusian State University of Culture and Arts», PhD, associate professor;

T. Pesetskaya, associate professor, the department of information technology in culture of the Educational Establishment «Belarusian State University of Culture and Arts», PhD

RECOMMENDED TO APPROVAL:

the Department of Philosophy and Methodology of Humanities, of the Educational Establishment «Belarusian State University of Culture and Arts» (Minutes № 9 dated 16.05.2018);

the Presidium of the Scientific and Methodological Council of the Educational Establishment «Belarusian State University of Culture and Arts» (Minutes № 5 dated 21.06.2018)

Responsible for the editorship: N. Milkevich

Responsible for the issue: A. Babko

EXPLANATORY NOTE

Philosophy and Methodology of Science is a necessary component of curriculum for the second level of the higher education in the Republic of Belarus. This discipline is the indispensable element of training the young scientists in all research fields, and its teaching should be based on some general principles, relevant for each of them. At the same time it should take into consideration the speciality of students, who learn the discipline. The present syllabus is prepared for international students, who are trained in humanities (specialties 1-210401, 1-210402). Therefore, it puts emphasis on philosophical and methodological issues, related to these fields.

The paper was prepared on the basis of the syllabi in philosophy and methodology of science for postgraduate students recognized as standard in the educational system of Republic of Belarus and at the Belarusian State University of Culture and Arts. At the same time the similar papers which are valid at the universities abroad were taken into account.

The aim of the course is students' mastering the most important thought lines in Philosophy and Methodology of Science and forming their philosophical and methodological competences, necessary for successful scientific research.

Its main objectives are:

- to achieve students' deep and solid knowledge of philosophical and methodological issues, related to scientific cognition;
- to develop the communicative skills of students in the context of intercultural dialogical relations;
- to deepen students' understanding of the methodological and methodical specificity of natural sciences and humanities;
- to promote students' positive and active attitude towards interdisciplinary dialogue and their ability to participate in the interdisciplinary research.

At the end of course **students should know:**

- the content and structure of the most influential philosophical conceptions of science;
- the methodological bases of science in general and different research fields in particular;

- the specificity of approaches to philosophical studying science in different cultural and philosophical traditions;
- the main trends and issues in the contemporary stage of philosophical and methodological investigation of science.

At the end of course students should acquire the following **skills** and **competences**:

- to take up their proper philosophical and methodological attitude;
- to evaluate the philosophical and methodological conceptions of science from the standpoint of their research aims and objects;
- to maintain the academic (scientific and educational) communication;
- to maintain intercultural dialogue (first of all with respect to philosophical, methodological and scientific themes and issues).

The time for classroom work is allocated in the following way: lectures take 60 hours and to seminars 44 hours are assigned.

CONTENT OF EDUCATIONAL MATERIAL

Part 1. Philosophy and the Values of Modern Civilization

Philosophy in the Modern World

The nature of philosophical cognition. The multidimensional character of philosophical knowledge. The historical transformation of philosophical issues. The eroticism of philosophical cognition. Philosophy and world view. Philosophy as a type of knowledge and as a style of life.

The place and role of philosophy in society and culture: history and actual situation. Philosophy as the basis of social and individual axiological orientation. Philosophy and science. Philosophy and religion. Philosophy and arts.

The disciplinary structure of philosophy and its historical development.

The Cultural Traditions of Occident and Orient and the Types of Philosophical Thinking. Philosophy and National Self-Identity

Occident and Orient as cultural categories. Occidental and Oriental philosophical traditions: the common and peculiar. The ideal of intercultural dialogue: the main prerequisites of its implementation.

Philosophy and national culture. The specificity of Belarusian philosophical tradition. The main issues of Belarusian philosophy and their historical transformation. The modern stage in the development of Belarusian philosophical thought.

Being as a Philosophical Issue

Ontology, metaphysics and the philosophy of nature as philosophical sub-disciplines and their interrelationship. The concept of being in the history of philosophy and in the modern philosophical investigations.

Reality as a philosophical issue. The main kinds of reality and their relevance for philosophical cognition. Reality as an issue of the post-modernist philosophical discourse.

Nature as a subject matter of philosophical investigations. The concepts of biosphere and noosphere and their philosophical

relevance. Global (universal) evolutionism. Philosophy and ecology. The ideal of co-evolution of man and nature. The philosophical aspects of co-evolutional imperative.

Man as the Philosophical Issue

Man as the main philosophical issue. The basic strategies of the investigation of man in the history of philosophy and in the modern philosophical thought. The principle of interdisciplinarity in the study of man and the idea of philosophical anthropology.

Consciousness as the distinctive feature of man. The philosophical and scientific analysis of consciousness: history and modern stage. Mind – body problem: the main philosophical versions of solution.

Hominization: philosophical dimensions of the issue.

Man in the System of Social Communications

Individual and society: the main strategies of philosophical analysis. The socio-cultural determination of individual existence. The concept of person and its philosophical interpretations. The role of communication in the individual and social life. Dialogical and communicative strategies in philosophical and scientific cognition.

Person and mass in the structure of social action. The role of great persons in history: the philosophical aspects of the issue. Elitism vs. Egalitarianism.

The philosophical aspects of social communication in the political sphere. Power as a philosophical issue. Man and power in different cultures. Democracy as a philosophical issue.

Society, its Structure and Development in the Light of Philosophical Analysis

Society as the subject matter of philosophical studies. The relationship of philosophy and sociology. The concept of social structure. Social structure in the modern philosophical reflections.

Social space and time: the relationship in different cultural areas. The historical development of society, its sources and moving forces. The essence of social conflicts and contradictions. Revolution as a philosophical issue.

The universal and particular in the society and its history. The lawfulness of historical process and the ideal of freedom: the deterministic and libertarianistic approaches to the issue. The linear and non-linear interpretations of historical development.

Tradition and modernity in the light of philosophical reflection. Modernization as a philosophical issue. The concepts of preindustrial, industrial and postindustrial society. The phenomenon of information society. The place and role of science at different stages of the civilization process.

The Philosophy of Culture

The concept of culture. The philosophy of culture and its place in the system of philosophical disciplines. The main philosophical approaches to the study of culture.

The structure of culture. The phenomenon of national culture. Philosophy, science, arts, religion, morality, law as cultural phenomena and their interactions.

Traditional and innovative aspects of cultural development. The unity and variety of cultural forms. Globalization and intercultural dialogue. The main types of intercultural communication. Globalization and the destiny of national cultures.

The modern trends in cultural development of mankind and the most important forms of philosophical reflection on them.

Part 2. Philosophical and Methodological Analysis of Science

Science as a Form of Cognition

Cognition as the subject matter of philosophical studies. The multifarious character of cognitive activities. Cognition as socially structured and organized phenomenon. Social epistemology. Naturalistic approaches to epistemological issues. The concept of truth and the main philosophical versions of its understanding.

The concept of science. The peculiarities of science vision in different cultures. Science as cognitive activity, system of knowledge and social institute. The nature of scientific rationality. Science as

personal knowledge. The problem of interrelationship between science and everyday cognition: Heideggerian and Popperian solutions.

Science as a cultural phenomenon. Science and religion. Science and myth. Science and arts. Science and technology. The concept of technoscience. The axiological aspects of scientific cognition. The feminist philosophy of science. Science in the light of postcolonial studies. Science as a subject matter of philosophical analysis. The philosophy of science and its relevance for scientific research. The philosophy of science and its place in the system of philosophical disciplines. The philosophy of science and the history of science. The philosophy of science and the sociology of science. The philosophy of science and the philosophy of language.

The Structure of Science

The main philosophical models of science structure. The empirical, theoretical and meta-theoretical levels of scientific cognition, the differences between them and their unity. The interactions between experience, theory and meta-theory. The main features of scientific experience. Establishing facts as the goal of empirical cognition. The specific nature of empirical generalizations. The philosophical discussions on induction.

The concept of scientific theory. The structure of scientific theory. Theory and hypothesis. The main kinds of scientific theories. The concept of fundamental scientific theory. Theoretical language. The aims of theoretical cognition. Scientific explanation, its structure and kinds. The ways of checking scientific theories. The scientific discovery and its justification.

The main constituents of the meta-theoretical level of scientific cognition and their interactions. The ideals and norms of scientific research and their structure. The scientific world picture and its forms (universal and local scientific world picture). The philosophical bases of scientific cognition. The main versions of the philosophical bases of science (neo-Kantianism, Positivism, Marxist Philosophy of Science, Operationalism, Holism, Constructivism). The dilemma Verificationism vs. Falsificationism. The Bayesian approach to the philosophy of science. The phenomenological account of

science. Structuralism as a program for modeling scientific theories. The controversy between scientific realism and antirealism.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

The Historical Development of Science: Main Philosophical Issues

The logical and historical account of science. The turn to the history of science in the middle of the twentieth century. The main philosophical approaches to the study of the history of scientific cognition. The character of the historical development of science: cumulativism vs. anticumulativism dilemma. The concept of scientific revolution. The main philosophical strategies in the study of scientific revolutions. The interrelationship between internal and external factors of the historical development of science: Internalism vs. Externalism dilemma.

The progress of science as a point of philosophical debates. The systemic nature of scientific progress. The criteria of scientific progress. The idea of the incommensurability of scientific theories.

The historical development of science in different civilizations. The phenomenon of protoscience. The genesis of science.

The phenomenon of science of modern kind. The science of modern kind as rational cognitive activity. The main stages of the history of science: classical and modern science. The common features and differences of classical and modern science. The particularity of the viewing the modern science in post-Soviet philosophical culture: the idea of non-classical and post-non-classical science and its foundation.

Methodological Aspects of Scientific Cognition

The concept of methodology and its main interpretations. The concept of method. Scientific method, its role in scientific cognition. The main approaches to the methodological and methodical issues of science in the history of philosophy. The idea of universal scientific method and its criticism. The idea of the meta-methodological level of scientific cognition.

The classification of methods of scientific inquiry. The main methods of empirical research (experiment, observation, measurement). The main methods of theoretical cognition (idealization, thought experiment, formalization, hypothetic-deductive method). The modern methodological trends in the scientific investigation of culture.

Part 3. Disciplinary Structured Science:

Philosophical and Methodological Issues

Humanities and Natural Sciences

The process of the formation of disciplinary structured science. Natural sciences as the first form of the science of modern kind and its influence on humanities. The historical emancipation of humanities. The specificity of humanities as an issue of philosophical reflection.

The methodical specificity of humanities. The place and role of method in the social and human sciences. The methodological interactions between natural sciences and humanities. The modern tendencies in methodological interdisciplinary dialogue.

The positivist idea of the unity of science and the ways of its rethinking. Reductionism and physicalism as cognitive strategies.

Truth and Interpretation in Humanities

Truth as research ideal in social and human sciences. Truth and values. Truth and interests.

Truth and interpretation in the sphere of humanities. The main versions of viewing the phenomenon of interpretation in the history of philosophy and culture. The concept of authentic interpretation. Hermeneutic model of interpretative procedures. Understanding, interpretation and application. The structuralist model of interpretative procedures. The ideal of systemic interpretation. The deconstructivist model of interpretation.

Truth and interpretation as cultural phenomena.

Part 4. Philosophy and Science in the beginning XXI Century

The Current Situation in Philosophy and Science. The Historical Prospects of Human Cognition

The specificity of relationship between philosophy and science in the actual socio-cultural situation. The concepts of postmodern and postmodernism, post-postmodern and post-postmodernism, their philosophical relevance. The historical prospects of philosophy («the death of philosophy» and its alternatives). The historical prospects of science («the death of physics» and its alternatives). The increasing role of philosophical and axiological issues in the modern science as

the basis of the intensification of the interactions between philosophy and science.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

EDUCATIONAL-METHODICAL CHART OF THE ACADEMIC DISCIPLINE

Parts and Issues	Amount of Time	
	lectures	seminars
Part1. Philosophy and the Values of Modern Civilization		
1.Philosophy in the Modern World	6	2
2.The Cultural Traditions of Occident and Orient and the Types of Philosophical Thinking. Philosophy and National Self-Identity	6	2
3.Being as a Philosophical Issue	2	4
4. Man as the Philosophical Issue	6	2
5.Man in the System of Social Communications	4	4
6. Society, its Structure and Development in the Light of Philosophical Analysis	4	4
7.The Philosophy of Culture	4	2
Part 2. Philosophical and Methodological Analysis of Science		
8. Science as Form of Cognition	6	2
9. The Structure of Science	4	4
10. The Historical Development of Science: Main Philosophical Issues	4	4
11. MethodologicalAspects of Scientific Cognition	4	4
Part 3. Disciplinary Structured Science: Philosophical and Methodological Issues		
12. Humanities and Natural Sciences	4	2
13.Truth and Interpretation in Humanities	2	4
Part 4. Philosophy and Science in the beginning XXI Century		
14.The current situation in philosophy and science. The historical prospect of human cognition	4	4
Altogether...	60	44

INFORMATION-METHODICAL SECTION

Literature

The main sources

1. *Петрова, Е.В.* Philosophy: Theory and Practice / Е. В. Петрова ; а. о. Russian, о.р. Institute ; ред. V. Sharova [и др.] – М. : Ин-т философии РАН, 2013. – 272 с. ; то же [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=444042>. – Дата доступа: 12.06.2018.

2. *Godfrey-Smith, P.* Theory and Reality: an Introduction to the Philosophy of Science / P. Godfrey-Smith. – Chicago: London : The Univ. of Chicago Press, 2003. – 272 p.

3. *Rosenberg, A.* Philosophy of Science: a Contemporary Introduction / A. Rosenberg. – 3-rd ed. – London, New York : Routledge, 2012. – 308 p.

4. *The Blackwell Guide to the Philosophy of Science* / ed.: P. Machamer, M. Silberstein. – Malden, Oxford : Blackwell publishing, 2002. – 347 p.

Further reading

1. *Bogen, Jim.* Theory and Observation in Science [Electronic resource] / Jim Bogen // The Stanford Encyclopedia of Philosophy / ed. E. N. Zalta. – Mode of access: <http://plato.stanford.edu/archiv/spr2013/entries/science-theory-observation/>. – Date of access: 12.06.2018.

2. *Chakravartty, Anjan.* Scientific Realism [Electronic resource] / A. Chakravartty // The Stanford Encyclopedia of Philosophy / ed. E. N. Zalta. – Mode of access: <http://plato.stanford.edu/archiv/win2016/entries/scientific-realism/>. – Date of access: 12.06.2018.

3. *Feyerabend, P.* Against Method / P. Feyerabend. – 3-d ed. – London, New York : Verso, 1993. – 279 p.

4. *Gover, B.* Scientific Method: an Historical and Philosophical Introduction / B. Gover. – London, New York : Routledge, 1997. – 276 p.

5. *Lakatos, I.* Falsification and the Methodology of Scientific Research Programmes / I. Lakatos // Criticism and the Growth of

Knowledge / ed.: I. Lakatos, A. Musgrave. – Cambridge, 1970. – P. 91–196.

6. *Kuhn, T.S.* The Structure of Scientific Revolutions / T. S. Kuhn. – 2-d ed. – Chicago, London : The Univ. of Chicago Press, 1970. – XII, 210 p.

7. *Prigogine, I.* Order out of Chaos: Man's New Dialogue with Nature / I. Prigogine, I. Stengers. – London : Flamingo, 1985. – 349 p.

8. *Stepin, V.S.* Theoretical Knowledge / V. S. Stepin. – Dodrecht : Springer, 2005. – 412 p.

9. The Blackwell Guide to Epistemology / ed.: J. Greco, E. Sosa. – Malden, Oxford : Blackwell publishing, 1999. – 464 p.

10. The Blackwell Guide to the Philosophy of Language / ed.: M. Devitt, R. Hanley. – Blackwell publishing, 2006. – 446 p.

11. *Woodward, James.* Scientific Explanation [Electronic resource] / J. Woodward // The Stanford Encyclopedia of Philosophy / ed.: E. N. Zalta. – Mode of access: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2017/entries/scientific-explanation>. – Date of access: 12.06.2018.

LIST OF THE ISSUES FOR EXAMINATION

1. The nature of philosophical cognition. Multidimensional character of philosophical knowledge.
2. The disciplinary structure of philosophy and its historical development.
3. The place and role of philosophy in society and culture: history and actual situation.
4. Philosophy of science and its place in the system of philosophical disciplines.
5. Occidental and Oriental philosophical traditions: the common and peculiar.
6. Philosophy and national culture. The specificity of Belarusian philosophical tradition.
7. Ontology, metaphysics and philosophy of nature as philosophical subdisciplines.
8. The concept of being in the history of philosophy and in the modern philosophical investigations.
9. The concepts of biosphere and noosphere and their philosophical relevance. Global (universal) evolutionism.
10. The basic strategies of the investigation of man in the history of philosophy and in the modern philosophical thought.
11. The philosophical and scientific analysis of consciousness: history and modern stage.
12. Mind – body problem: the main philosophical versions of solution.
13. Hominization: philosophical dimensions of the issue.
14. Dialogical and communicative strategies in philosophical and scientific cognition.
15. Society as the subject matter of philosophical studies. The relationship of philosophy and sociology.
16. Tradition and modernity in the light of philosophical reflection.
17. Philosophy of culture and its place in the system of philosophical disciplines. The main philosophical approaches to the study of culture.
18. Cognition as the subject matter of philosophical studies. The multifarious character of cognitive activities.
19. Social epistemology.

20. Naturalistic approaches to epistemological issues.
21. The concept of truth and the main philosophical versions of its interpretation.
22. The concept of science. The peculiarities of science vision in different cultures.
23. The nature of scientific rationality.
24. Science and religion.
25. The relationship between science and arts.
26. Science and technology. The concept of technoscience.
27. The feminist philosophy of science.
28. Science in the light of postcolonial studies.
29. Science as personal knowledge.
30. The main philosophical models of science structure. The empirical, theoretical and meta-theoretical levels of scientific cognition.
31. Scientific explanation, its structure and kinds.
32. The main versions of the philosophical bases of science: neo-Kantianism.
33. The main versions of the philosophical bases of science: positivism.
34. The main versions of the philosophical bases of science: operationalism.
35. The main versions of the philosophical bases of science: falsificationism vs. verificationism.
36. The main versions of the philosophical bases of science: holism.
37. The main versions of the philosophical bases of science: constructivism.
38. The Bayesian approach to the philosophy of science.
39. The Marxist philosophy of science.
40. The phenomenological account of science.
41. Structuralism as a program for modeling scientific theories.
42. The controversy between scientific realism and antirealism.
43. The phenomenon of protoscience. The genesis of science.
44. The concept of scientific revolution. The main philosophical strategies in the study of scientific revolutions.
45. The progress of science as a point of philosophical debates.

46. The interrelationship between internal and external factors of historical development of science: internalism vs. externalism dilemma.

47. The main stages of historical development of scientific cognition: classical and modern science.

48. The concepts of method and methodology. Scientific method, its role in research activities.

49. The classification of the methods of scientific inquiry.

50. The specificity of humanities as an issue of philosophical reflection.

51. Reductionism and physicalism as cognitive strategies.

52. The methodological interactions between natural sciences and humanities. The modern tendencies in methodological interdisciplinary dialogue.

53. Truth and interpretation in the sphere of humanities.

54. The hermeneutic model of interpretative procedures.

55. The deconstructivist model of interpretation.

56. The concepts of postmodern and postmodernism in philosophy.

57. The postmodernist vision of science.

58. The concepts of post-postmodern and post-postmodernism and their philosophical relevance.

59. The historical prospects of philosophy («the death of philosophy» and its alternatives).

60. The historical prospects of science («the death of physics» and its alternatives).

METHODICAL INSTRUCTIONS ON PREPARATION AND ARRANGEMENT OF THE RESEARCH PAPER

1. General Requirements

The research paper to the candidate exam in the discipline «Philosophy and Methodology of Science» should be an original author's study on the selected problem, performed on the basis of philosophical methodology. The theme of the work should correspond to the field of professional activity, the scientific specialty and, if possible, the theme of scientific research within the framework of the master's thesis. The purpose of essay writing is to acquire knowledge, abilities and skills to work with scientific literature and design an independent scientific text within the chosen scientific specialty.

In order to prepare a master student for writing a master's thesis, the research paper is drawn up in accordance with the Resolution of the Higher Attestation Commission of the Republic of Belarus «On the approval of the instruction on the procedure for the arrangement of qualifying scientific work (thesis) for the academic degrees of the candidate and doctor of science, the author's abstract and publications on the topic of the dissertation» No. 3 from February 28, 2014.

2. The Structure of the Research Paper

The research paper for the candidate's minimum exam should include the following sections:

1) The title page, which contains the names of the university and the department, the full title of the theme of the work, the place and year of performance, the surname, name, patronymic of the performer, the marks of registration and admission to defence.

2) The table of contents, which should include the enumeration of all structural blocks of the research paper with the indication of the pages on which the relevant sections begin (the names of chapters and paragraphs are mandatory);

3) The list of abbreviations and symbols (if necessary), in which abbreviations are given in the left column, and the full names (or interpretation) in the right;

4) Introduction (2-3 pages), in which the following points should be made:

- the reasons, why the topic of the essay is relevant, should be given;
- the degree, to which the problem under consideration is worked out, should be shown and the novelty of chosen approach to its consideration should be justified;
- the aim and objectives of the essay should be formulated and the material and formal subject of research should be defined;
- the research methods should be specified.

5) Historical and philosophical excursus (3–5 pp.), which covers the main stages of problem consideration in the historical and philosophical tradition;

6) The main part of the essay, which includes 2–4 sections (sections can be divided into chapters, and chapters, if necessary, into paragraphs) containing a critical analysis of modern philosophical literature on the selected problem and authorial theoretical generalizations with the corresponding argumentation; sections should be interconnected through the logics of the presentation so that the research paper is an integral scientific text;

7) Conclusion (1–3 pp.), which should contain scientifically grounded conclusions of the author on the problem studied;

8) List of used literature (at least 25 sources), compiled as follows: sources in Belarusian and Russian languages (in alphabetical order), sources in European languages (in alphabetical order), sources with hieroglyphics; numbering – through. Instructions for referencing are given in Section 5 of these guidelines.

3. The Volume and Design of the Essay

The size of the research paper for passing the examination of the candidate minimum (without taking into account the list of references) should be 25–30 pages of a computer printout (Times New Roman, 1 interval, size 14). The pages, on which the List of references and application (if there is it) are placed, in the volume of the essay are not included.

Pages of work are numbered by end-to-end numbering, starting from the second page (there is no number on the title page). Headers and footers are placed down the middle of the page. Dimensions of fields: left – 2.5 cm; right – 1.5 cm; upper and lower – 2 cm. Indentation – 1.25 cm. Text alignment – the width of the page.

4. Scientific Apparatus

The essay should be issued in accordance with the requirements for scientific texts of an academic nature. When writing the essay text, one must strictly adhere to the principle of unity of the categorical apparatus and the scientific style of presentation. All concepts used by the author must be clearly defined, and definitions are provided with references. In the case of clarifying the definition the author of the essay should clearly indicate what the author's definition differs from the commonly used one. Abbreviations should be interpreted, except for the generally accepted ones.

5. Designing References

There are two possible options to prepare the reference apparatus of the essay:

- References to literary sources are enclosed in square brackets indicating the source number in the general list of literature and (after the colon and space) the page numbers;
- Subscript links.

In direct quoting, quotation marks are used and a reference is made to the source pages; when indicating the development of an issue in the relevant sources pointing out the sources only. Substantive references to educational publications in the scientific text are not applied.

References to classical philosophical works and modern philosophical and methodological literature are made in accordance with the Resolution of the Higher Attestation Commission of the Republic of Belarus «On approval of the instruction on the procedure for arrangement of the qualification scientific work (thesis) for the academic degrees of the candidate and doctor of science, the author's abstract and publications on the topic of the dissertation» No. 3 of 28 February 2014.

The information on the sources should be drawn up in accordance with the normative documents:

- interstate standard GOST 7.1-2003 «Bibliographic record. Bibliographic description. General requirements and rules of compilation»;
- interstate standard GOST 7.80-2000 «Bibliographic record. Header. General requirements and rules of compilation»;

–interstate standard GOST 7.82-2001 «Bibliographic record: Bibliographic description of electronic resources: General requirements and rules of compilation».

The list of references includes only those sources to which the author directly refers in the text of the research paper.

6. Criteria for the evaluation of the essay

The following criteria are used in assessing the work: independence and level of writing, complexity of the tasks solved, the level of aim achievement, the depth of working out the considered problems, personal scientific and creative contribution, the results obtained, their dimensions and quality, and the design of the work.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУИМ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Філасофія і метадалогія навукі» з'яўляецца неабходным кампанентам вучэбнага плана другога ўзроўня вышэйшай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь. Гэтая вучэбная дысцыпліна – незаменны элемент падрыхтоўкі маладых навукоўцаў ва ўсіх сферах даследаванняў. Яе выкладанне павінна грунтавацца на некаторых агульных прынцыпах, якія маюць значэнне для кожнай з сфер даследаванняў. Разам з тым неабходна ўлічваць спецыяльнасць студэнтаў, якія вывучаюць дысцыпліну. Дадзеная праграма падрыхтавана для замежных студэнтаў гуманітарных спецыяльнасцей (1-210401, 1-210402). Такім чынам, акцэнт робіцца на філасофскіх і метадалагічных пытаннях, звязаных з адпаведнымі дысцыплінамі.

Дадзеная метадычная распрацоўка была падрыхтавана ў галіне філасофіі і метадалогіі навукі для аспірантаў на аснове праграм, прызнаных у якасці стандарту ў сістэме адукацыі Рэспублікі Беларусь і ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў. Аналагічныя дакументы, якія выкарыстоўваюцца ва ўніверсітэтах за мяжой, былі прынятыя падувагу.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – засваенне студэнтамі найбольш важных інтэлектуальных трэндаў у філасофіі і метадалогіі навукі і фармаванне іх філасофскіх і метадалагічных кампетэнцый, неабходных для паспяховай навуковай даследаванняў.

Асноўныя задачы вучэбнай дысцыпліны:

- дасягнуць глыбокага і трывалага ведання студэнтамі філасофскіх і метадалагічных пытанняў, звязаных з навуковым пазнаннем;
- развіць камунікатыўныя навыкі студэнтаў у кантэксце міжкультурных дыялагічных адносін;
- паглыбіць разуменне студэнтамі метадалагічнай і метадычнай спецыфікі прыродазнаўчых і гуманітарных навук;
- фарміраваць пазітыўную і актыўную пазіцыю студэнтаў у дачыненні да міждысцыплінарнага дыялогу і іх здольнасць удзельнічаць у міждысцыплінарных даследаваннях.

У выніку вывучэння курса **студэнты павінны ведаць:**

- змест і структуру найбольш уплывовых філасофскіх канцэпцый навукі;
- метадалагічныя асновы навукі ў цэлым і ў розных галінах даследаванняў у прыватнасці;
- спецыфіку падыходаў да філасофскага вывучэння навукі ў розных культурных і філасофскіх традыцыях;
- асноўныя тэндэнцыі і праблемы, якія назіраюцца на сучасным этапе філасофскага і метадалагічнага даследавання навукі.

У выніку вывучэння курса студэнты павінны набыць наступныя **навыкі і кампетэнцыі:**

- выпрацаваць уласную філасофска-метадалагічную пазіцыю;
- даваць ацэнку філасофскіх і метадалагічных канцэпцый навукі з пункту гледжання іх навукова-даследчых мэтай і задач;
- ажыццяўляць акадэмічную (навуковую і адукацыйную) камунікацыю;
- падтрымліваць міжкультурны дыялог (у першую чаргу ў дачыненні да філасофскіх, метадалагічных і навуковых тэм і пытанняў).

Час аўдыторнай працы размяркоўваецца наступным чынам: лекцыі займаюць 60 гадзін, на семінары адводзяцца 44 гадзіны.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Частка 1. Філасофія і каштоўнасці сучаснай цывілізацыі

Філасофія ў сучасным свеце

Характар філасофскага пазнання. Шматмерны характар філасофскіх ведаў. Гістарычная трансфармацыя філасофскай праблематыкі. Эратычны характар філасофскага пазнання. Філасофія і светапогляд. Філасофія як тып ведаў і як стыль жыцця. Месца і роля філасофіі ў жыцці грамадства і культуры: гісторыя і актуальная сітуацыя. Філасофія як аснова грамадскай і індывідуальнай каштоўнаснай арыентацыі. Філасофія і навука. Філасофія і рэлігія. Філасофія і мастацтва. Дысцыплінарная структура філасофіі і яе гістарычнае развіццё.

Культурныя традыцыі Захаду і Усходу і тыпы філасофскага мыслення. Філасофія і нацыянальная самасвядомасць

Захад і Усход як культурныя катэгорыі. Заходняя і Усходняя філасофскія традыцыі: агульнае і своеасаблівае. Ідэал міжкультурнага дыялогу: асноўныя перадумовы рэалізацыі.

Філасофія і нацыянальная культура. Спецыфіка беларускай філасофскай традыцыі. Асноўныя праблемы беларускай філасофіі і іх гістарычная трансфармацыя. Сучасны этап у развіцці беларускай філасофскай думкі.

Быццё як філасофская праблема

Анталогія, метафізіка і філасофія прыроды як філасофскія паддысцыпліны і іх узаемадачынненні. Катэгорыя быцця ў гісторыі філасофіі і ў сучасных філасофскіх даследаваннях. Рэальнасць як філасофская праблема. Асноўныя віды рэальнасці і іх рэlevantнасць для філасофскага пазнання. Рэальнасць як праблема постмадэрнісцкага філасофскага дыскурсу.

Прырода як прадмет філасофскіх даследаванняў. Паняцці біясферы і наасферы і іх значнасць для філасофіі. Глобальны (універсальны) эвалюцыянізм. Філасофія і экалогія. Ідэал каэвалюцыі чалавека і прыроды. Філасофскія аспекты каэвалюцыйнага імператыву.

Чалавек як філасофская праблема

Чалавек як асноўная філасофская праблема. Асноўныя стратэгіі даследавання чалавека ў гісторыі філасофіі і ў абсягу сучаснай філасофскай думкі. Прынцып міждысцыплінарнасці ў вывучэнні чалавека і ідэя філасофскай антрапалогіі.

Свядомасць як адметная рыса чалавека. Філасофскі і навуковы аналіз свядомасці: гісторыя і сучасны этап. Праблема душы і цела: асноўныя філасофскія версіі рашэння.

Антрапасацыягенез: філасофскае вымярэнне праблемы.

Чалавек у сістэме сацыяльных камунікацый

Індывід і грамадства: асноўныя стратэгіі філасофскага аналізу. Сацыяльна-культурнае вызначэнне індывідуальнага існавання. Паняцце асобы і яе філасофскія інтэрпрэтацыі. Роля камунікацыі ў індывідуальным і грамадскім жыцці. Дыялагічныя і камунікатыўныя стратэгіі ў філасофскім і навуковым пазнанні.

Асоба і масы ў структуры сацыяльнага дзеяння. Роля вялікіх людзей у гісторыі: філасофскія аспекты пытання. Элітарызм супраць эгалітарызму.

Філасофскія аспекты сацыяльнай камунікацыі ў палітычнай сферы. Улада як філасофская праблема. Чалавек і ўлада ў розных культурах. Дэмакратыя як філасофская праблема.

Грамадства, яго структура і развіццё ў святле філасофскага аналізу

Грамадства як прадмет філасофскіх даследаванняў. Узаемадэчынненні філасофіі і сацыялогіі. Паняцце сацыяльнай структуры. Сацыяльная структура ў сучасных філасофскіх разважаннях. Сацыяльныя прастора і час: адносіны ў розных галінах культуры. Гістарычнае развіццё грамадства, яго крыніцы і рухальныя сілы. Сутнасць сацыяльных канфліктаў і супярэчнасцяў. Рэвалюцыя як філасофская праблема.

Універсальнае і адметнае ў грамадстве і яго гісторыі. Заканмернасць гістарычнага працэсу і ідэал свабоды: дэтэрміністычны і лібертарыяністычны падыходы да пытання. Лінейныя і нелінейныя інтэрпрэтацыі гістарычнага развіцця. Традыцыя і сучаснасць у святле філасофскай рэфлексіі. Мадэрнізацыя як філасофская праблема. Канцэпцыі даіндустрыяльнага, індустрыяльнага і пост-

індустрыяльнага грамадства. Феномен інфармацыйнага грамадства. Месца і роля навукі на розных этапах цывілізацыйнага працэсу.

Філасофія культуры

Паняцце культуры. Філасофія культуры і яе месца ў сістэме філасофскіх дысцыплін. Асноўныя філасофскія падыходы да вывучэння культуры. Структура культуры. Феномен нацыянальнай культуры. Філасофія, навука, мастацтва, рэлігія, мараль, права як з'явы культуры і іх узаемадзеянні. Традыцыйныя і інавацыйныя аспекты развіцця культуры. Адзінства і разнастайнасць культурных формаў. Глобалізацыя і міжкультурны дыялог. Асноўныя віды міжкультурнай камунікацыі. Глобалізацыя і лёс нацыянальных культур. Сучасныя тэндэнцыі ў культурным развіцці чалавецтва і найбольш важныя формы філасофскай рэфлексіі, скіраванай на іх.

Частка 2. Філасофска-метадалагічны аналіз навукі

Навука як форма пазнання

Пазнанне як прадмет філасофскіх даследаванняў. Шматбаковы характар пазнавальнай дзейнасці. Пазнанне як структураваны іарганізаваны грамадскі феномен. Натуралістычныя падыходы да эпістэмалагічных праблем. Паняцце праўды і асноўныя філасофскія версіі яго інтэрпрэтацыі.

Паняцце навукі. Асаблівасці бачання навукі ў розных культурах. Навука як пазнавальная дзейнасць, сістэма ведаў і сацыяльны інстытут. Прырода навуковай рацыянальнасці. Навука як асобныя веды. Праблема ўзаемасувязі паміж навукай і паўсядзённым пазнаннем: хайдэгераўскі і попераўскі падыходы.

Навука як культурны феномен. Навука і рэлігія. Навука і міф. Навука і мастацтва. Наука і тэхніка. Паняцце тэхнанавукі. Аксіялагічныя аспекты навуковага пазнання. Феміністычная філасофія навукі. Навука ў святле посткаланіяльных даследаванняў.

Навука як прадмет філасофскага аналізу. Філасофія навукі і яе значэнне для навуковага пошуку. Філасофія навукі і яе месца ў сістэме філасофскіх дысцыплін. Філасофія навукі і гісторыя

навукі. Філасофія навукі і сацыялогія навукі. Філасофія навукі і філасофія мовы.

Структура навукі

Асноўныя філасофскія мадэлі структуры навукі. Эмпірычны, тэарэтычны і метатэарэтычны ўзроўні навуковага пазнання, адрозненні паміж імі і іх адзінства. Узаемадзеянні доследу, тэорыі і метатэорыі. Асноўныя асаблівасці навуковага доследу. Устанаўленне фактаў як мэта эмпірычнага пазнання. Спецыфічны характар эмпірычных абагульненняў. Філасофскія дыскусіі па праблеме індукцыі.

Паняцце структуры навуковай тэорыі. Тэорыя і гіпотэза. Асноўныя віды навуковых тэорый. Паняцце фундаментальнай навуковай тэорыі. Тэарэтычная мова. Мэты тэарэтычнага пазнання. Навуковае тлумачэнне, яго структура і віды. Спосабы праверкі навуковых тэорый. Навуковае адкрыццё і яго абгрунтаванне.

Асноўныя складнікі метатэарэтычнага ўзроўню навуковага пазнання і ўзаемадзеянне паміж імі. Ідэалы і нормы навуковага даследавання і іх структура. Навуковая карціна свету і яе формы (універсальная і лакальная). Філасофскія асновы навуковага пазнання. Найважнейшыя варыянты філасофскіх асноў навукі (неакантыянства, пазітывізм, марксісцкая філасофія навукі, аперацыяналізм, халізм, канструктывізм). Дылема верыфікацыянізму і фальсіфікацыянізму. Баесіянскі падыход да філасофіі навукі. Фенаменалагічная канцэпцыя навукі. Структуралізм як праграма для мадэлявання навуковых тэорый. Супярэчнасці паміж навуковым рэалізмам і антырэалізмам.

Гістарычнае развіццё навукі: асноўныя філасофскія праблемы

Лагічнае і гістарычнае апісанне навукі. Паварот да гісторыі навукі ў сярэдзіне дваццатага стагоддзя. Асноўныя філасофскія падыходы да вывучэння гісторыі навуковага пазнання. Характар гістарычнага развіцця навукі: дылема кумулятывізму і антыкумулятывізму. Паняцце навуковай рэвалюцыі. Асноўныя філасофскія стратэгіі ў вывучэнні навуковых рэвалюцый. Дачыненні паміж унутранымі і знешнімі фактарамі гістарычнага развіцця навукі: дылема інтэрналізму і экстерналізму.

Прагрэс навукі як прадмет філасофскіх дыскусій. Сістэмны характар навуковага прагрэсу. Крытэрыі навуковага прагрэсу. Ідэя несувымернасці навуковых тэорый.

Гістарычнае развіццё навукі ў розных цывілізацыях. Феномен протанавукі. Генезіс навукі. Феномен навукі сучаснага тыпу. Навука сучаснага тыпу як рацыянальная пазнавальная дзейнасць. Асноўныя этапы гісторыі навукі: класічная і сучасная навука. Агульныя рысы і адрозненні класічнай і сучаснай навукі. Асаблівасці бачання сучаснай навукі ў постсавецкай філасофскай культуры: ідэя некласічнай і пост-некласічнай навукі і яе падстава.

Метадалагічныя аспекты навуковага пазнання

Паняцце метадалогіі і яе асноўныя інтэрпрэтацыі. Паняцце метаду. Навуковы метады і яго роля ў навуковым пазнанні. Асноўныя падыходы да метадалагічных і метадычных праблем навукі ў гісторыі філасофіі. Ідэя ўніверсальнага навуковага метаду і яе крытыка. Ідэя метаметадалагічнага ўзроўню навуковага пазнання.

Класіфікацыя метадаў навуковага даследавання. Асноўныя метады эмпірычнага даследавання (эксперымент, назіранне, вымярэнне). Асноўныя метады тэарэтычнага пазнання (ідэалізацыя, разумовы эксперымент, фармалізацыя, гіпатэтычны-дэдуктыўны метады). Сучасныя метадалагічныя тэндэнцыі ў навуковых даследаваннях культуры.

Частка 3. Дысцыплінарная структура навукі: філасофска-метадалагічныя праблемы

Гуманітарныя і прыродазнаўчыя навукі

Працэс фарміравання дысцыплінарна арганізаванай навукі. Прыродазнаўчыя навукі як першая форма навукі сучаснага тыпу і іх уплыў на гуманітарыстыку. Гістарычная эмансipaцыя гуманітарных навук. Спецыфіка гуманітарыстыкі як прадмет філасофскай рэфлексіі.

Метадычная спецыфіка гуманітарных навук. Месца і роля метаду ў галіне сацыяльных і гуманітарных навук. Метадалагічнае ўзаемадзеянне паміж прыродазнаўчымі і гуманітарнымі

навукамі. Сучасныя тэндэнцыі ў галіне метадалагічнага міждысцыплінарнага дыялогу.

Пазітывісцкая ідэя адзінства навукі і шляхі яе пераасэнсавання. Рэдукцыянізм і фізікалізм як пазнавальныя стратэгіі.

Праўда і інтэрпрэтацыя ў гуманітарных навук

Праўда як даследчы ідэал сацыяльных і гуманітарных навук. Праўда і каштоўнасці. Праўда і інтарэсы.

Праўда і інтэрпрэтацыя ў сферы гуманітарыстыкі. Асноўныя версіі бачання феномену інтэрпрэтацыі ў гісторыі філасофіі і культуры. Паняцце аўтэнтычнай інтэрпрэтацыі. Герменеўтычная мадэль інтэрпрэтацыйных працэдур. Разуменне, інтэрпрэтацыя і ўжыванне. Структуралісцкая мадэль інтэрпрэтацыйных працэдур. Ідэал сістэмнага вытлумачэння. Дэканструктывісцкая мадэль інтэрпрэтацыі.

Частка 4. Філасофія і навука ў пачатку XXI стагоддзя

Сучасная сітуацыя ў філасофіі і навуцы. Гістарычныя перспектывы чалавечага пазнання

Спецыфіка адносін паміж філасофіяй і навукай у сучаснай сацыяльна-культурнай сітуацыі. Паняцці постмадэрну і постмадэрнізму, пост-постмадэрну і пост-постмадэрнізму, іх філасофскае значэнне. Гістарычныя перспектывы філасофіі («смерць філасофіі» і яе альтэрнатывы). Гістарычныя перспектывы навукі («смерць фізікі» і яе альтэрнатывы). Узрастанне ролі філасофскіх і аксіялагічных праблем у сучаснай навуцы як аснова ўзмацнення ўзаемадзеяння паміж філасофіяй і навукай.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Раздзелы і тэмы	Колькасць гадзін	
	лекцыі	сем.
Частка 1. Філасофія і каштоўнасці сучаснай цывілізацыі		
1. Філасофія ў сучасным свеце	6	2
2. Культурныя традыцыі Захаду і Усходу і тыпы філасофскага мыслення. Філасофія і нацыянальная сама-свядомасць	6	2
3. Быццё як філасофская праблема	2	4
4. Чалавек як філасофская праблема	6	2
5. Чалавек у сістэме сацыяльных камунікацый	4	4
6. Грамадства, яго структура і развіццё ў святле філасофскага аналізу	4	4
7. Філасофія культуры	4	2
Частка 2. Філасофскі і метадалагічны аналіз навукі		
8. Навука як форма пазнання	6	2
9. Структура навукі	4	4
10. Гістарычнае развіццё навукі: асноўныя праблемы	4	4
11. Метадалагічныя аспекты навуковага пазнання	4	4
Частка 3. Дысцыплінарная структура навукі: філасофска-метадалагічныя праблемы		
12. Гуманітарныя і прыродазнаўчыя навукі	4	2
13. Праўда і інтэрпрэтацыя ў гуманітарных навукіх	2	4
Частка 4. Філасофія і навука ў пачатку XXI стагоддзя		
14. Сучасная сітуацыя ў філасофіі і навуцы. Гістарычныя перспектывы чалавечага пазнання	4	4
Усяго...	60	44

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Пералік пытанняў для іспыту

1. Сутнасць філасофскага пазнання. Шматмерны характар філасофскіх ведаў.
2. Дысцыплінарная структура філасофіі і яе гістарычнае развіццё.
3. Месца і роля філасофіі ў грамадскім жыцці і культуры: гісторыя і сучасная сітуацыя.
4. Філасофія навукі і яе месца ў сістэме філасофскіх дысцыплін.
5. Заходняя і Усходняя філасофскія традыцыі: агульнае і адметнае.
6. Філасофія і нацыянальная культура. Спецыфіка беларускай філасофскай традыцыі.
7. Анталогія, метафізіка і філасофія прыроды як філасофскія субдысцыпліны.
8. Паняцце быцця ў гісторыі філасофіі і ў сучасных філасофскіх даследаваннях.
9. Паняцці біясферы і наасферы і іх філасофскае значэнне. Глабальны (універсальны) эвалюцыянізм.
10. Асноўныя стратэгіі даследавання чалавека ў гісторыі філасофіі і ў сучасным філасофскім мысленні.
11. Філасофскі і навуковы аналіз свядомасці: гісторыя і сучасны этап.
12. Псіхафізіялагічная праблема: асноўныя філасофскія версіі рашэння.
13. Антрапасацыягенез: філасофскае вымярэнне праблемы.
14. Дыялагічныя і камунікатыўныя стратэгіі ў філасофскім і навуковым пазнанні.
15. Грамадства як прадмет філасофскага даследавання. Узаемадачынненні філасофіі і сацыялогіі.
16. Традыцыя і сучаснасць у святле філасофскай рэфлексіі.
17. Філасофія культуры і яе месца ў сістэме філасофскіх дысцыплін. Асноўныя філасофскія падыходы да вывучэння культуры.

18. Пазнанне як прадмет філасофскага вывучэння. Разнастайнасць формаў пазнавальнай дзейнасці.
19. Сацыяльная эпістэмолагія.
20. Натуралістычныя падыходы да эпістэмолагічных праблем.
21. Паняцце праўды і асноўныя філасофскія версіі яго інтэрпрэтацыі.
22. Паняцце навукі. Асаблівасці бачання навукі ў розных культурах.
23. Прырода навуковай рацыянальнасці.
24. Навука і рэлігія.
25. Дачыненні паміж навукай і мастацтвам.
26. Навука і тэхніка. Паняцце тэхнанавукі.
27. Фемінісцкая філасофія навукі.
28. Навука ў святле посткаланіяльных даследаванняў.
29. Навука як асобныя веды.
30. Асноўныя філасофскія мадэлі структуры навукі. Эмпірычны, тэарэтычны і метатэарэтычны ўзроўні навуковага пазнання.
31. Навуковае тлумачэнне, яго структура і віды.
32. Важнейшыя версіі філасофскіх асноў навукі: неакантыянства.
33. Важнейшыя версіі філасофскіх асноў навукі: пазітывізм.
34. Важнейшыя версіі філасофскіх асноў навукі: аперацыяналізм.
35. Важнейшыя версіі філасофскіх асноў навукі: дылема фальсіфікацыянізму і верыфікацыянізму.
36. Важнейшыя версіі філасофскіх асноў навукі: халізм.
37. Важнейшыя версіі філасофскіх асноў навукі: канструктывізм.
38. Баесіянскі падыход да філасофіі навукі.
39. Марксісцкая філасофія навукі.
40. Фенаменалагічнае разуменне навукі.
41. Структуралізм як праграма мадэлявання навуковых тэорый.
42. Калізія навуковага рэалізму і антырэалізму.
43. Феномен протанавукі. Генезіс навукі.
44. Паняцце навуковай рэвалюцыі. Асноўныя філасофскія стратэгіі ў вывучэнні навуковых рэвалюцый.
45. Прагрэс навукі як прадмет філасофскіх дыскусій.

46. Узаемадачыненні паміж унутранымі і знешнімі фактарамі гістарычнага развіцця навукі: дылема інтэрналізму і экстэрналізму.

47. Асноўныя стадыі гістарычнага развіцця навуковага пазнання: класічная і сучасная навука.

48. Паняцці метаду і метадалогіі. Навуковы метад і яго роля ў даследчай дзейнасці.

49. Класіфікацыя метадаў навуковага пошуку.

50. Адметнасць гуманітарыстыкі як прадмет філасофскай рэфлексіі.

51. Рэдукцыянізм і фізікалізм як пазнавальныя стратэгіі.

52. Метадалагічныя ўзаемадзеянні паміж прыродазнаўствам і гуманітарыстыкай. Сучасныя тэндэнцыі ў метадалагічным міждысцыплінарным дыялогу.

53. Праўда і інтэрэтацыя ў сферы гуманітарных ведаў.

54. Герменеўтычная мадэль інтэрэтацыйных працэдур.

55. Дэканструктывісцкая мадэль інтэрэтацыйных працэдур.

56. Паняцці постмадэрну і постмадэрнізму ў філасофіі.

57. Постмадэрнісцкае бачанне навукі.

58. Паняцці пост-постмадэрну і пост-постмадэрнізму і іх філасофскае значэнне.

59. Гістарычныя перспектывы філасофіі («смерць філасофіі» і яе альтэрнатывы).

60. Гістарычныя перспектывы навукі («смерць фізікі» і яе альтэрнатывы).

МЕТАДЫЧНЫЯ ЎКАЗАННІ ПА ПАДРЫХТОЎЦЫ І АФАРМЛЕННІ РЭФЕРАТА

1. Агульныя патрабаванні

Рэферат да кандыдатцкага экзамену па дысцыпліне «Філасофія і метадалогія навукі» павінен уяўляць сабой арыгінальнае аўтарскае даследаванне па абранай праблеме, выкананае на аснове філасофскай метадалогіі.

Тэма працы павінна адпавядаць галіне прафесійнай дзейнасці, навуковай спецыяльнасці, і, калі гэта магчыма, тэме навуковых даследаванняў у рамках магістарскай дысертацыі.

Мэтай напісання рэферата з'яўляецца набыццё ведаў, уменняў і навыкаў работы з навуковай літаратурай і афармлення самастойнага навуковага тэксту ў рамках абранай навуковай спецыяльнасці.

Дзеля падрыхтоўкі магістранта да напісання магістарскай дысертацыі рэферат афармляецца ў адпаведнасці з пастановай Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь «Аб зацвярджэнні інструкцыі аб парадку афармлення кваліфікацыйнай навуковай працы (дысертацыі) на саісканне навуковых ступеняў кандыдата і доктара навук, аўтарэферата і публікацый па тэме дысертацыі» № 3 ад 28 лютага 2014 года.

2. Структура рэферата

Рэферат да экзамену кандыдацкага мінімуму павінен уключаць наступныя раздзелы:

1) Тытульны ліст, які змяшчае назвы ўніверсітэта і кафедры, поўную назву тэмы працы, месца і год выканання, прозвішча, імя, імя па бацьку выканаўцы, адзнакі аб рэгістрацыі і допуску да абароны;

2) Змест, які павінен уключаць пералік усіх структурных блокаў рэферата з указаннем старонак, на якіх пачынаюцца адпаведныя раздзелы (назвы раздзелаў і параграфав у абавязкова ўказваюцца);

3) Спіс скарачэнняў і сімвалаў (пры неабходнасці), у якім прыводзяцца ў левай калонцы абрэвіятуры (скарачэнні), у правай – поўныя назвы (ці інтэрпрэтацыя);

4) Уводзіны (2–3 старонкі), у якіх павінны быць згаданыя наступныя пункты:

- прычыны актуальнасці тэмы рэферата;
- павінна быць паказана ступень, у якой распрацавана праблема, што разглядаецца ў рэфератаце, і абгрунтавана навізна абранага падыходу да яе разгляду;
- сфармуляваны мэты і задачы рэферата, а таксама аакрэслены аб'ект і прадмет даследавання;
- вызначаны метады даследавання.

5) Гісторыка-філасофскі экскурс (3–5 старонак), у якім асвятляюцца асноўныя этапы разгляду праблемы ў гістарычна-філасофскай традыцыі.

6) Асноўная частка рэферата, якая ўключае 2–4 раздзелы (раздзелы могуць быць падзеленыя на главы, а главы, у выпадку неабходнасці, на параграфы), змяшчае крытычны аналіз сучаснай філасофскай літаратуры па абранай праблеме і аўтарскія тэарэтычныя абагульненні з адпаведным абгрунтаваннем; раздзелы павінны быць злучаныя адзін з адным праз логіку прэзентацыі такім чынам, каб навукова-даследчая праца ўяўляла сабой цэласны навуковы тэкст;

7) Заключэнне (1–3 старонкі), якое павінна змяшчаць навукова абгрунтаваныя высновы аўтара па разгледжанай праблеме.

8) Спіс выкарыстанай літаратуры (прынамсі, 25 крыніц), складзены наступным чынам: крыніцы на беларускай і рускай мовах (у алфавітным парадку), крыніцы на еўрапейскіх мовах (у алфавітным парадку), крыніцы з іерогліфамі; нумарацыя – скразная. Інструкцыі па афармленні спасылак прыведзены ў раздзеле 5 дадзеных метадычных указанняў.

3. Аб'ём і афармленне рэферата

Памер рэферата для здачы экзамену кандыдацкага мінімуму (без уліку спіса літаратуры) павінен быць 25-30 старонак кампутарнага набору (Times New Roman, інтэрвал 1, памер 14). Старонкі, на якіх змешчаны спіс выкарыстанай літаратуры і ставяцца дадаткі (калі яны ёсць), у аб'ём рэферата не ўключаны. Старонкі працы нумаруюцца скразной нумарацыяй, пачынаючы з другой старонкі (тытульнай аркуш не нумаруецца).

Верхняя і ніжняя калантытулы размяшчаюцца пасярэдзіне старонкі. Памеры палёў: левае – 2,5 см; правае – 1,5 см; верхняе і ніжняе – 2 см. Водступ – 1,25 см. Выраўноўванне тэксту – па шырыні старонкі.

4. Навуковы апарат

Рэферат павінен быць аформлены ў адпаведнасці з патрабаваннямі да навуковых тэкстаў акадэмічнага характару. Пры напісанні тэксту рэферата неабходна строга прытрымлівацца прынцыпу адзінства катэгарыяльнага апарата і навуковага стылю перадачы матэрыялу. Усе паняцці, якія выкарыстоўваюцца аўтарам, павінны быць дакладна вызначаны, азначэнні падмацаваны спасылкамі. У выпадку ўдакладнення азначэння аўтар рэферата павінен выразна паказаць, чым азначэнне аўтара адрозніваецца ад таго, якое выкарыстоўваецца звычайна. Скарачэнні павінны быць расшыфраваныя, за выключэннем агульнапрынятых.

5. Афармленне спасылак

Існуюць два магчымыя варыянты для падрыхтоўкі даведачнага апарата работы:

– спасылкі на літаратурныя крыніцы змяшчаюцца ў квадратных дужках з указаннем нумара крыніцы ў агульным спісе выкарыстанай літаратуры і (пасля коскі і прабелу) нумары старонак;

– падтэкставыя спасылкі.

У прамым цытаванні выкарыстоўваецца знак двухкосся і робіцца спасылка на пэўныя старонкі; пры ўказанні на распрацоўку праблемы ў адпаведных крыніцах згадваюцца толькі крыніцы. Змястоўныя спасылкі на вучэбна-метадычныя публікацыі ў навуковым тэксце не ўжываюцца. Спасылкі на класічныя філасофскія творы і сучасную філасофскую і метадалагічную літаратуру робяцца ў адпаведнасці з пастановай Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь «Аб зацвярджэнні інструкцыі аб парадку арганізацыі кваліфікацыйнай навуковай працы (дысертацыі) на саісканне навуковых ступеняў кандыдата і доктара навук, аўтарэферата і публікацый па тэме дысертацыі» № 3 ад 28 лютага 2014 года.

Інфармацыя пра крыніцы павінна быць аформлена ў адпаведнасці з нарматыўнымі дакументамі:

– міждзяржаўны стандарт ГОСТ 7.1-2003 «Бібліяграфічны запіс. Бібліяграфічнае апісанне: Агульныя патрабаванні і правілы складання».

– міждзяржаўны стандарт ГОСТ 7.80-2000 «Бібліяграфічны запіс. Загалавак: Агульныя патрабаванні і правілы складання».

– міждзяржаўны стандарт ГОСТ 7.82-2001 «Бібліяграфічны запіс. Бібліяграфічнае апісанне электронных рэсурсаў: Агульныя патрабаванні і правілы складання».

У спіс выкарыстанай літаратуры ўключаюцца толькі тыя крыніцы, на якія аўтар спасылаецца непасрэдна ў тэксце рэферата.

6. Крытэрыі ацэнкі рэферата

Наступныя крытэрыі з'яўляюцца вызначальнымі пры ацэнцы работы: самастойнасць і ўзровень яе выканання, складанасць вырашаных задач, ступень дасягнення мэты, глыбіня прапрацоўкі праблем, што ў ёй разглядаюцца, асабісты навуковы і творчы ўнёсак, атрыманыя вынікі, іх аб'ём і якасць, афармленне працы.

Вучэбнае выданне

PHILOSOPHY AND METHODOLOGY OF SCIENCE

*The syllabus of the academic
discipline for all specialities of the II stage of higher education*

Рэдактар Н. А. Мількевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 2019. Фармат 60x84¹/₁₆.
Папера офісная. Рызаграфія.
Ум.друк. арк. 2,21. Ул.-выд. арк.1,43. Тыражэкз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ